

Mededelingenkrant

adressticker

De Vergulde Swaen

Jaargang 9 - nummer 3 (036) - September 2012

Verleden dat herleeft, is altijd toekomst...

Oudheidkamer "De Vergulde Swaen" - Rotterdamseweg 53-55 - Tel. 078-6125681 - www.swaen.org
Tevens secretariaat van de Historische Vereniging Zwijndrecht

Voorwoord

De vakantiesluiting van De Vergulde Swaen is weer achter de rug. Deze maand loopt tevens de expositie over de Julianaschool ten einde. De nieuwe expositie staat al 'voor de deur' (zie pagina 4 van deze uitgave).

In de vakantie zijn we opgeschrikt door het overlijden van mevrouw Elisabeth Baan, beter bekend als Juf Bets van de Morgenstond. Zij woonde met haar zus naast De Vergulde Swaen op de Rotterdamseweg nummer 57. Zij hielden ook, als trouwe leden van onze vereniging, altijd een oogje in het zeil. Wij wensen de familie troost; wij zullen haar missen.

Inventarisatie en registratie (WIR)

Tijdens de vakantieperiode is deze werkgroep gewoon doorgedaan met haar werkzaamheden. De invoering van een nieuw computerprogramma maakte dat noodzakelijk. Met de komst van onze nieuwe vrijwilliger en computerdeskundige Siem Zoutewelle, is een grote stap voorwaarts gezet bij het registreren en ontsluiten van onze collectie. Het zal nog wel een lange tijd duren voordat onze collectie geheel is ingevoerd, maar we hebben nu in ieder geval een goed werkend systeem waardoor de collectie op professionele wijze toegankelijk gemaakt wordt.

En verder...

Eerder vreesden wij dat er onvoldoende vrijwillig(st)ers zouden zijn om alle openingsdagen te 'bemannen'. Vooral de zondag bleek moeilijk in te vullen, maar dat gevaar is inmiddels geweken en een eventuele zondagssluiting is nu van de baan.

Op de wervingsadvertentie voor vrijwilligers (vorige uitgave nr. 2) is een drietal reacties gekomen. Er zijn dus nieuwe 'gezichten' in aantocht. Voor de functie van redacteur voor deze Mededelingenkrant of secretaris van het bestuur hebben we nog geen kandidaten. Alsnog belangstelling? Neem dan contact met ons op. Tot slot doe ik een oproep aan onze vrijwillig(st)ers. Donderdagavond 4 oktober om 19.30 uur wordt een vrijwilligersbijeenkomst gehouden in De Vergulde Swaen. Er zijn belangrijke ontwikkelingen te melden, dus: komt allen...!

Veel leesplezier met deze uitgave; de volgende uitgave (nummer 4) ontvangt u in de eerste week van december. Mocht u wensen hebben voor de inhoud, laat het ons dan weten.

Jan van Dalen - voorzitter HVZ

Expositie 90 jaar Julianaschool

Op vrijdag 15 juni j.l. vulde de gelagkamer zich met genodigden van de Julianaschool en medewerkers van De Vergulde Swaen voor de feestelijke opening van de expositie "90 jaar Julianaschool".

Voorzitter Jan van Dalen begon zijn speech met het memoreren van het 30-jarig bestaan van de Historische Vereniging Zwijndrecht, waarna hij een prachtig historisch overzicht gaf van de jubilerende Julianaschool.

Aansluitend luidde de huidige schooldirecteur, Anneke van de Pol-Waaldijk, de schoolbel in de gelagkamer en dit, voor velen, nostalgische geluid was tevens de uitnodiging om naar de tentoonstellingsruimte te gaan. Daar werden door leerkrachten en oud-leerkrachten, in hun mooiste 'schoonschrift', de namen geschreven op het schoolbord.

Vooraf de klassenfoto's, voornamelijk uit de periode 1922 tot 1960, trekken veel bezoekers. Dezelfde foto's als aan de wanden prijken, liggen ook in een boek ter inzage. Aanvullingen op de namen zijn van harte welkom en kunnen ter plekke worden ingevuld.

Boekjes, schriftjes, platen, stempels en een heus klasje brengen de bezoekers in de juiste sfeer.

Toegegeven: als je geen band hebt met de Julianaschool is een bezoek aan de expositie minder interessant, maar onder het motto "voor elk wat wils" willen we een zo breed mogelijk publiek bereiken. De afgelopen (en komende) tentoonstellingen zijn daar het bewijs van.

Deze expositie loopt nog tot 30 september 2012.

Meester Alewijn van 't Hart, één van de aanwezige oud-onderwijzers, schrijft zijn naam op het schoolbord.

Nieuwe aanwinsten

De afgelopen maanden zijn weer documenten, foto's en objecten geschonken aan de Historische Vereniging, die opgenomen zullen worden in depots van De Vergulde Swaen. Een paar voorbeelden, geschonken door mevrouw J.A. van Egmond-van Tol...

Kanten muts

Mevrouw J. A. van Egmond-van Tol is één van de vijf dochters van Johannes van Tol, vroeger wonende aan de Kerkstraat 24 te Zwijndrecht. Haar vader, Jan van Tol, (geboren op 11 april 1873 en overleden in Zwijndrecht in 1955) huwde op 27 januari 1898 op 24 jarige leeftijd met Aaltje Los. Grootvader was Adrianus Arie van Tol, gehuwd met Maaïke van Leen (geboren in Papendrecht op 1 augustus 1831). Deze Maaïke van Tol-van Leen, de draagster van de kanten muts, was dus de oma van mevrouw van Egmond-van Tol, die vervolgens deze prachtige muts aan onze vereniging geschonken heeft.

Trektuig

Tuig van touw, jute en leer, werd gedragen om de last van de kruiwagen te verlichten of om een landbouw-eg te trekken. Dit tuig was in gebruik bij Jan van Tol (1873-1955) vader van mevrouw van J.A. van Egmond-van Tol.

Stapklompen

Deze klompen werden gebruikt om de ingezaaide grond te egaliseren. Erg jammer, maar deze klompen waren ernstig en onherstelbaar aangetast door de houtworm. Omdat deze houtworm de gehele Vergulde Swaen zou kunnen aantasten, zijn de klompen uit voorzorg vernietigd.

Dank voor de twee gave en unieke schenkingen; ze krijgen een passende plaats in ons huis.

Vooraankondiging voor onze vrijwillig(st)ers

Donderdagavond 4 oktober om 19.30 uur wordt een vrijwilligersbijeenkomst gehouden in De Vergulde Swaen.

Er zijn belangrijke ontwikkelingen te melden. Noteer deze datum vast in uw agenda. Uitnodiging volgt.

De Terugblik

van pastor/pater Wilmering en Dora Kremer-van Teeffelen

Carla de Klerk

Om als protestant aan te bellen bij het secretariaat van de R.K. Heilig Hartkerk aan de Bruinelaan is best wel een beetje spannend. Er wordt opengedaan door Dora Kremer en een hartelijk welkom wacht mij. Pastor Wilmering (81) loopt in de gangen van het secretariaat, zijn voormalige pastorie. Hij woonde daar van 1978 tot 1987, toen hij nog pastoor was van de Zwijndrechtse parochie. Dora Kremer werkte van 1987 tot 2002 o.a. als receptioniste op het toenmalige R.K. schippersinternaat naast de kerk. Momenteel werkt zij veel op het secretariaat van de kerk.

Pater Wilmering en Dora Kremer nog steeds aan het werk...

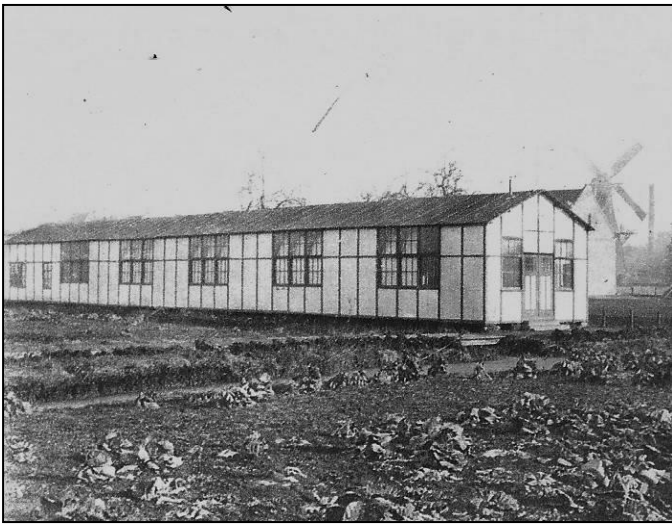
Ik ben benieuwd hoe pastor Wilmering in Zwijndrecht terecht gekomen is

Pater Wilmering: "Ik werd door mijn orde der Jezuiten gevraagd om naar Zwijndrecht te gaan. Bij de Jezuiten was en is het vormingswerk een belangrijke taak en dat ligt mij wel. Ik ga graag met mensen om."

Dora: "De pastor is een 'mensen-mens'. Nog steeds hebben parochianen contact met hem. Hij draagt bijvoorbeeld al 15 jaar iedere vrijdag de mis op in de Jacobuskapel van het Albert Schweitzerziekenhuis in Zwijndrecht. Ook verzorgt hij nog regelmatig een dienst, bijv. in Barendrecht."

Kunt u iets vertellen over het ontstaan van de Heilig Hartkerk?

Pastor Wilmering komt met een dik boek uit het R.K. archief. Hierin een schat aan artikelen, krantenknipsels en foto's over het ontstaan van de kerk. In deze Terugblik moeten we het kort houden, maar in De Kombinatie van september kunt u meer lezen over de bewogen geschiedenis van de kerk en zijn parochianen. "Het huidige kerkgebouw is in 1927 ingewijd. Er stond echter eerst een houten noodkerk, die in 1919 vanuit Papendrecht naar Zwijndrecht was verplaatst. In Papendrecht had het houten gebouw dienst gedaan als kerk voor geïnterneerde Belgische vluchtelingen uit de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). Nederland was neutraal in

De Rooms Katholieke noodkerk, in 1919 geplaatst aan de Burgemeester de Bruïnelaan.

die oorlog. Het gebouw deed in Papendrecht eveneens dienst als school voor de kinderen van de Belgische vluchtelingen.

Toen het gebouw in Zwijndrecht werd opgebouwd zaten in de houten banken nog de gaten voor de inktpotten. De kachel was een gift van de Spoorwegen, maar warm werd het niet echt. Bovendien was er veelvuldig lekkage en het tochtte uit alle mogelijke kieren. Nee, echt comfortabel was het niet.

Maar alles was beter dan met het gehele gezin vanuit Zwijndrecht naar de katholieke Bonifaciuskerk in de Wijnstraat in Dordrecht te moeten. Vaak stonden er meer dan 300 mensen op het Veerplein te wachten op de pont naar de overkant. Sommigen waren nog nuchter i.v.m. het ontvangen van de communie!

Hoe kwam het dat er juist in deze periode veel meer rooms-katholieken in Zwijndrecht woonden?

“Vanaf 1913 vestigden zich veel industrieën langs de Oude Maas, o.a. v.d. Bergh en Jurgens (nu Unimills). De Zwijndrechtse, gewend om op de tuinderijen te werken, voelden er niet veel voor om in fabrieken te werken, dus kwamen er arbeidskrachten uit Brabant en Limburg.”

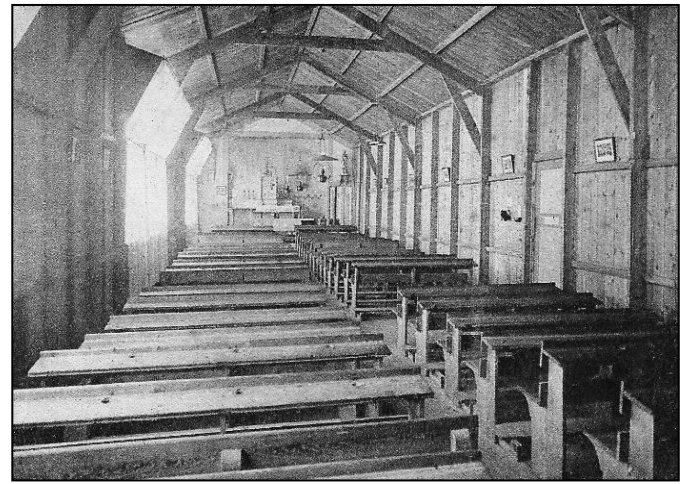
We maken een sprong naar de 60-er jaren. Werd je toen nog streng katholiek opgevoed?

Dora: “Min of meer wel. We moesten tweemaal per zondag met onze ouders naar de kerk. 's Middags naar het lof (gebedsdienst met zang).

Ik kreeg verkering met een niet-kerkelijke jongen, Jaap Kremer, maar dat mocht eigenlijk niet. Toen hij 16 was, belde hij bij ons aan en zei: “Ik ben Jaap Kremer, wat is er mis met mij?” Mijn moeder sprak met hem af dat hij eens kon komen praten. Ondertussen regelde zij dat pastoor De Ruiters erbij zou zijn. Dat bleek een succes, want daarna werd de verkering toegestaan. Ja, zo ging dat nog in die tijd.”

Werd er vaak gebiecht?

Pastor Wilmering: “Omdat de kerk regelmatig open was kon je biechten wanneer het je uitkwam. Ik weet daar over nog een aardige anekdote. Op een dag trof ik drie kinderen aan voor het altaar. “Kunt u mijn zonden vergeven?”, vroeg een jongen. “Ja zeker,” zei ik. “Kunt u dat nú?” “Dan moet je knielen bij de biechtstoel.” De jongen had natuurlijk iets uitgespookt en kreeg nu

Het interieur van de noodkerk. Sober, vochtig en schoolbanken (zie inktpotjes) als kerkbank.

vergeving. Direct daarna zei het vriendje: “Doe mij maar hetzelfde..!” Samen hadden ze dus kattenkwaad gedaan, maar hij moest het wel zélf opbiechten.

Was er in het toch wel gereformeerde tuindersdorp contact met de protestanten?

Pastor Wilmering: “In mijn tijd werd er iedere maand een convent gehouden met de gereformeerden (o.a. ds. Martens) en hervormden. Er werden dan uitwisselingen geregeld. Ik was dan bijvoorbeeld voorganger in de Pietermankerk.

Burgemeester Pijl Hogeweg was er voorstander van dat ik ook in de oude NH kerk voering, bijvoorbeeld op 4 mei. Maar de contacten waren niet zo vanzelfsprekend als tegenwoordig.”

Naschrift

Pastor Wilmering heeft na Zwijndrecht in Amsterdam, Diemen en Zuid-Afrika gewerkt. Nu woont hij met veel plezier weer in Zwijndrecht.

Dora trouwde met Jaap Kremer. Zij woont nog steeds in Zwijndrecht en gaat iedere vrijdag naar de Jacobuskapel in het Albert Schweitzerziekenhuis om de mis bij te wonen, waarin pastor Wilmering voorgaat.

De huidige R.K. kerk van het Heilig Hart van Jezus aan de Burgemeester de Bruïnelaan. Deze foto is uit 1927, maar de situatie is nauwelijks veranderd en daardoor nog steeds een prachtig en beeldbepalend object in onze gemeente.

Cultuurmarkt zaterdag 15 september

Opnieuw organiseert de Gemeente Zwijndrecht een Cultuurmarkt. Dit jaar op zaterdag 15 september, met als thema: **Water en binnenvaart**. In en rond het Gemeentehuis vinden weer allerlei activiteiten plaats. Marktkramen, spellen, demonstraties en optredens van vele instanties en verenigingen.

Wij, als Historische Vereniging Zwijndrecht, nemen daar ook aan deel. We hebben een presentatieplaats in het gemeentehuis, ingang Burgemeester de Bruinelaan, in het voormalige postkantoor. Onze doelen zijn: activiteiten, ledenwerving en (desgevraagd) informatie verstrekken over de historie van onze gemeente. Een en ander opgeluisterd met het vertonen van filmbeelden en het exposeren van miniatuur-scheepsmodellen.

Noteer 15 september in uw agenda; een bezoek aan de Cultuurmarkt is beslist de moeite waard

Verzamelbeleid van de HVZ

Nu er vorderingen worden gemaakt met het inventariseren en registreren van onze collectie (objecten en documenten) wordt steeds duidelijker, dat verzamelen van historische 'spullen' en wetenswaardigheden, tevens gepaard moet gaan met het afstoten van datgene wat niet in onze collectie thuishoort.

Denk daarbij (als voorbeeld) aan: boeken over de Franse kastelen, een doos vol hoefijzers, tientallen stuks identiek oud gereedschap, kopieën van kopieën van krantenknipsels, verzamelbanden met suikerzakjes uit geheel Nederland (behalve Zwijndrecht), klein-meubelen die uit een nalatenschap komen, maar niets met Zwijndrecht te maken hebben...

Inmiddels hebben we een helder en duidelijk beleid bepaald van hetgeen we wel en wat we niet willen verzamelen en behouden. In het kort komt dat neer op een drietal criteria:

1. Een object, foto, document, literatuur of informatie moet met de Zwijndrechtse Waard te maken hebben.
2. Het moet historische waarde hebben en in een redelijke staat verkeren.
3. Het moet (qua grootte) te plaatsen zijn in De Vergulde Swaen.

Behalve dat deze keuzes onderdeel zijn van onze missie en doelstellingen, is ook het vraagstuk 'beschikbare ruimte' aanleiding om kritisch te kijken naar de omvang van onze collectie.

Wilt u meer weten over deze aanpak? Vraag ons er naar. Er is een gedetailleerd overzicht verkrijgbaar.

Komende expositie: MECCANO, speelgoed uit onze jeugdijaren...

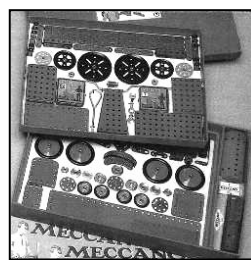
Wie heeft er vroeger niet met Meccano gebouwd? Wat is de geschiedenis en hoe is het vandaag de dag met deze bouwdozen? We herinneren het ons wel maar we weten er niet zoveel meer van af. Daarom deze tentoonstelling vol nostalgie, met herinneringen aan onze jeugdijaren...

De Meccano-fabrieken zijn opgericht in 1901. Daarna heeft het merk een stormachtige ontwikkeling door-gemaakt. Arie Reedijk, verzamelaar van Meccano en vrijwilliger van de HVZ, weet daar alles van. Hij is dan ook de initiatiefnemer bij de totstandkoming van deze tentoonstelling.

Meccano: vanaf zaterdag 13 oktober te bezichtigen.

Ook een lezing over Meccano

Arie Reedijk verzorgt deze lezing, op woensdag 31 oktober 2012, om 20.00 uur in De Vergulde Swaen, met wetenswaardigheden en leuke details.

De avond begint om 20.00 uur en na een uiteenzetting volgt een rondleiding bij de tentoonstelling. Als u lid bent van de Historische Vereniging, dan is de toegang gratis en niet-leden betalen slechts € 1,50.

Reserveren voor deze avond is gewenst en kan tijdens de openingsuren aan de balie, per telefoon 078-6125681 (alleen tijdens openingsuren) of per e-mail, klazien@odekerken.net

Colofon

De Vergulde Swaen Mededelingenkrant is een uitgave van, voor en door leden van de Historische Vereniging en vrijwilligers die zich inzetten voor de Oudheidkamer. Verschijnt (minstens) 3x per jaar. Overname van tekst en beeld is alleen toegestaan met bronvermelding. Aan de publicaties in deze krant kunnen geen rechten worden ontleend.

ISSN: 1571 – 9766. Oplage: 700 exemplaren. Kopij inleveren voor de volgende uitgave: uiterlijk 1 november 2012

Redactieadres: Rotterdamseweg 55, 3332 AC Zwijndrecht of via e-mail: verguldeswaen@telfort.nl. De "Vergulde Swaen" is geopend elke woensdag en zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur en 's zondagsmiddags van 14.00 tot 17.00 uur. Informatie en reserveringen: Telefoon 078-6125681
www.swaen.org

Lidmaatschap aanmelden of opzeggen: schriftelijk op bovengenoemd redactieadres HVZ, t.a.v. de secretaris.

